

Clypeus Theologiæ Thomisticæ

In Tres Partes Divisus, Et Quinque Voluminibus Comprehensus

Tractatus de Sacramentis in genere, de Baptismo, de Confirmatione, de
Eucharistia, de Pœnitentia, de Extrema-Vnctione, de Ordine & de
Matrimonio

Gonet, Jean-Baptiste

Coloniae Agrippinae, 1671

Art. IV. An repugnet de potentia absoluta oculum corporeum elevari ad
videndum corpus Christi in Sacramento?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77185](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77185)

Omnis actio & passio corporea requirit in agente & patiente extensionem localem & quantitatem: At corpus Christi in Eucharistia non est extensum localiter, sed in ea existit modo indivisibili & inextenso: Ergo prout est in hoc sacramento, incapax est omnis actionis & passionis corporeae. Minor est certa de fide, Major verò ex eo patet, quòd agentia corporea non agunt, nisi in diis potentiis & organis, quae non sunt proximè & formaliter apta ad agendum, sine quantitate & extensione locali.

73. Confirmatur: Nullum corpus potest naturali virtute agere in aliud, aut ab eo pati, nisi illud contingat, ut enim ait S. Doctor 1. p. qu. 45. art. 5. in fine corporis: *Nullum corpus agit, nisi tangendo vel movendo*: Sed corpus Christi prout est in Eucharistia, nec aliud tangere, nec ab alio tangi potest, quia contactus quantitativus supponit extensionem localem utriusque corporis sese tangentis, ut patet: Ergo corpus Christi prout est in sacramento, neque agere potest in aliud corpus actione corporea, neque ab alio corpore pati.

74. Confirmatur amplius: Actio transiens & passio recipitur in passio, unde fit ut necessariò recipiantur ad modum patientis, & consequenter participant modum existendi illius: Sed nulla actio vel passio corporea, potest habere modum existendi, qui competit corpori Christi in Eucharistia, cum in ea existat modo inextenso & indivisibili: Ergo corpus Christi, ut est in hoc sacramento, est incapax omnis actionis & passionis corporeae. Potest tamen in eo elicere actus intellectus, per scientiam beatam, vel infusam, subindeque actus voluntatis ad illos consequentes; cum intellectus & volitio non egeant necessariò ministerio sensuum, vel conversione ad phantasmata, ut patet in anima separata à corpore.

75. An verò in hoc sacramento sensationem aliquam externam, puta visionem, elicere possit, difficultas & controversia est inter Theologos: Nominales enim, & quidam alii, id absolute concedunt. Mihi tamen asserendum videtur, id naturaliter esse impossibile: quia species necessariae ad operationes sensuum, sunt materiales, & naturaliter petunt extensionem; & ipsae potentiae sensitivae, cum sint organicae, non possunt naturali virtute exire in operationem, sine eadem extensione in ordine ad locum, ex eo quòd requirant contactum quantitativum mediis, deferentis speciem ab objecto ad potentiam. Quia tamen extensio localis est solum conditio in objecto visibili, & in oculo, videtur divina virtute supplebilis, ut dicemus articulo sequenti; ac proinde probabile & credibile est, Christum in Eucharistia, oculo corporis videre supernaturaliter fideles quibus adsunt, & quae coram sacramento agunt, juxta illud Sponsae Cantic. 2. *En ipse stas post parietem nostrum, respiciens per fenestras, prospiciens per cancellos, specierum sacramentalium*: alioquin si Christus sub speciebus Eucharisticis existens, nullam vitae sensitivae operationem exerceret, corpus Christi gloriosum & immortale, modo quodam mortuo in hoc sacramento existeret, & ibi esset quasi lapis, aut aliud insensibile.

Addo quòd cum probabile sit, Christum è caelo oculo corporis (sicut et terra ipsum vidit Stephanus stantem in caelo) videre omnia quae sunt & aguntur in terra; asserere etiam debemus, hanc visionem per concomitantiam eidem in hoc sacramento existenti convenire, & ex sacramento

illa omnia videre, ut rectè annotat S. Thomas art. 7. in fine.

Contra istam conclusionem, & præcipue contra id quòd diximus, Christum in hoc sacramento esse incapacem omnis passionis in eo potentem ab extrinseco agente illata, fieri potest hoc argumentum. Christus, ut est in hoc sacramento, potest mori: Ergo & pati. Consequentia videtur manifesta ex paritate rationis, eadem enim videtur ratio de passione & de morte. Antecedens verò expresse docetur à D. Thoma infra qu. 81. art. 4. ubi asserit, quòd si hostia consecrata suffisset tempore passionis, quando Christus moriebatur in cruce, mortuus etiam fuisset in hostia. Ergo juxta doctrinam D. Thomae, Christus videtur in hoc sacramento, potest mori.

Respondeo concessio Antecedente, negando consequentiam & paritatem, quia ut ibidem occurrit S. Doctor: *Corpus Christi idem in substantia est in hoc sacramento & in propria specie, sed non eodem modo. Nam in propria specie contingit circumstantia corpora per proprias dimensiones, non autem prout est in hoc sacramento, & ideo quicquid pertinet ad Christum secundum quòd in se est, potest attribui, & in propria specie & in sacramento existenti. Sicut vivere, mori, dolere, animatum esse, & cetera huiusmodi. Quaecumque verò conveniunt ei per compositionem ad corpora extrinseca, possunt ei attribui propria specie existenti, non autem prout est in sacramento: sicut irrideri, conspui, crucifigi, flagellari, & cetera huiusmodi. Et rursum, cum sibi primo loco objecisset, quòd Christus, ut est in hoc sacramento, non potest pati: Ergo nec mori. Respondeo, negando consequentiam & paritatem: Quia inquit passio convenit corpori passio per comparationem ad agens extrinsecum, & ideo Christus, secundum quòd est sub hoc sacramento, pati non potest, passio tamen mori.*

Adverte tamen, quòd quando dicitur, Christum ut est in Eucharistia posse mori, hoc non debet intelligi de morte ipsa illata, prout est in hoc sacramento; cum enim in eo, modo intellectus & indivisibilis, subindeque impassibilis, existat, non potest in eo statu, ipsi ab aliquo agente extrinseco mors inferri: Sed de morte illata ipsi ut existenti in propria specie: cum enim idem numero sit corpus Christi sub utroque statu, & ipso quòd moreretur in propria specie, consequenter etiam vel concomitanter, in hoc sacramento mori deberet.

ARTICULUS IV.

An repugnet de potentia absoluta oculum corporeum elevari ad videndum corpus Christi in Sacramento?

Duplex est oculus: alter corporalis, proprie dictus; alter spiritualis, nimirum intellectus, qui metaphorice & per similitudinem dicitur oculus. Sic ad Ephes. 1. f. d. les eleventur habere oculos illuminatos fidei. Ex D. Bernardus ferm. 2. de Epiphania, fidem appellat oculum, eamque lynceos habere oculos affirmat: *Quam oculata sit fides, quam lyncei oculos habeat diligenter considerat. Si summo oculo corporeo, certum & indubitatum esse debet, ipsum non posse naturaliter videre Christum, existentem in Eucharistia sacramento;*

nillum obiectum potest naturaliter videri, nisi similitudinem sui diffundere possit per medium in potentiam: Corpus autem Christi, ut in Sacramento existens, speciem sui per medium diffundere nequit, de potentia saltem ordinaria; tum quia non potest agere ad extra, ut articulo præcedenti ostendimus: tum etiam, quia hæc emissio exigit naturaliter extensionem, & contractum quantitativum medii, quæ non competunt corpori Christi in Eucharistia. Si verò de oculo spirituali, scilicet intellectu, loquamur; docent communiter Theologi contra Ocham & Gabrielem, corpus Christi, prout est in Eucharistia, non posse cognosci naturaliter ab intellectu humano, corpori conjuncto: quia intellectus viatoris nihil potest naturaliter cognoscere, nisi quod sensu percipit; naturalis quippe modus intelligendi ipsius, pro hoc statu, est per species à sensibus desumptas; unde nihil potest esse in intellectu, quin prius fuerit in sensu: Sed corpus Christi sacramentaliter existens, non est naturaliter sensu perceptibile: Ergo nec intellectu humano, corpori conjuncto.

10. Asserunt etiam Theologi contra Scotum, nulum intellectum creatum, etiam angelicum, posse naturali virtute cognoscere modum præsentie sacramentalis, quo corpus Christi existit in Eucharistia; quia hic modus est supernaturalis quoad substantiam, ut art. 2. ostendimus; unde sicut unio hypostatica, gratia, & reliqui habitus supernaturales, non sunt naturaliter cognoscibiles ab intellectu creato: ita nec modus ille præsentie sacramentalis. Quare licet demon non videat substantiam panis in Eucharistia, non tamen statim inferre potest, adesse corpus Christi realiter in tali Sacramento; quia illa substantia, etiam ordinis naturalis, potest divinitus demoni occulari; quemadmodum in Tractatu de Incarnatione diximus, quod quamvis Angelus non videat in humanitate Christi substantiam propriam & creatam, non potest tamen (seclusa revelatione Dei, qui illi manifestet humanitatem in verbo subsistere) cerè & evidenter cognoscere humanitatem Christi ad increatam Verbi substantiam elevatam esse, quia rationabiliter dubitare potest, an Deus, utendo potentia sua absoluta, substantiam creatam & propriam humanitatis Christi ipsi occultet, sive concursum ad illam cognoscendam deoeget.

11. Denum exploratum est apud omnes, præsentiam sacramentalem corporis Christi in Eucharistia, posse supernaturaliter cognosci per fidem, vel per scientiam infusam, aut per visionem beatam. Unde S. Thomas hic art. 7. Corpus Christi secundum modum essendi, quem habet in hoc Sacramento, neque sensu, neque imaginatione perceptibile est, sed intellectu, qui dicitur oculus spiritualis. Percipitur autem diversimodè à diversis intellectibus. Quia enim modus essendi quo Christus est in hoc Sacramento, est penitus supernaturalis, à supernaturali intellectu, scilicet divino, secundum se sensibilis est, & per consequens ab intellectu beato, vel Angeli, vel hominis, qui secundum participatam claritatem divini intellectus videt ea, quæ supernaturalia sunt, per visionem divina essentia: ab intellectu autem hominis viatoris non potest conspici, nisi per fidem, sicut & cetera supernaturalia. Solùm ergo difficultas est, & controversia inter Theologos, an sicut oculus mentis, scilicet intellectus, potest supernaturaliter evehi ad videndum corpus Christi in Eucharistia, visione spirituali &

Tom. V.

A intellectiva; ita oculus corporis ad illud intuentum visione corporea & sensitiva, de potentia Dei absoluta, elevari possit?

Negant Capreolus, Paludanus, Joannes à S. Thoma, Suarez, Granada, & alii. Affirmant Soto, Nunno, Sylvius, Marcus à Serra, Martinez à Prado, Vazquez, Valentia, Coninck, & alii plures.

§. I.

Hæc sententia ut probabilior eligitur.

Dico igitur, oculum corporeum supernaturaliter elevari posse ad videndum Corpus Christi ut existens in Sacramento, non tamen ad videndum ipsum modum, quo in eo existit supernaturaliter.

Probatum primò ex D. Thoma hic art. 7. ad 2. ubi hæc scribit: *Oculus Christi videt seipsum sub Sacramento existentem, non tamen potest videre ipsum modum essendi quo est sub Sacramento, quod pertinet ad solum intellectum; nec tamen est simile de altero oculo glorioso, quia etiam oculus Christi est sub hoc Sacramento, in quo non conformatur ei oculus gloriosus. Ergo juxta D. Thomam nulla est implicantia in hoc, quod Corpus Christi dicatur posse videri in hoc Sacramento oculo corporeo.*

Respondet primò Capreolus, non esse sic legendum, sed alio modo, scilicet: *Oculus Christi videt seipsum sub Sacramento existentem, quantum pertinet ad intellectum.* Verùm, ut notat Soto, Capreolus incidit in mendosum codicem; nam in omnibus emendatis editionibus Summæ D. Thomæ, non solum in Romana, sed etiam in Parisiensi, Lugdunensi, Colonienſi, & Antverpiensi, verba prædicta leguntur.

Respondent alii, hunc locum D. Thomæ ita esse explicandum, ut hoc quod dicit, *sub Sacramento*, non sit jungendum cum obiecto, sed cum subiecto, & sensus sit, quod Christus sub Sacramento, videt seipsum existentem, non tamen sub Sacramento, sed in propria specie.

Verùm hæc expositio nimis violenta est, & aperte repugnat menti S. Doctoris: Tum quia argumentum, cui respondet, non patitur hanc solutionem; sic enim arguit: *Oculus Christi videt seipsum, ut est in hoc Sacramento: Ergo & quilibet oculus, ubi manifestè, ly sub Sacramento, tenet se ex parte obiecti.* Tum etiam, quia hæc solutio non esset ad propositum, non enim in articulo queritur, utrum Christus possit videre, sed utrum possit videri. Adde quod D. Thomas concedit oculo Christi, quod negat aliis: Sed negat aliis quod possint ipsum videre in hoc Sacramento, de hoc enim est quæstio: Ergo id oculo Christi concedit.

Dices, quare corpus Christi, ut existens in Sacramento, potius ab oculo ipsius Christi, quam ab aliis videatur?

Respondet hujus rationem videri satis difficilem, posse tamen duplicem assignari. Prima est, quod oculus Christi, licet non sese videat naturaliter, sed supernaturaliter, exigit tamen ex eo quod ponatur sub Sacramento, supernaturaliter sese videre, quod tamen non exigit alter oculus etiam glorificatus; sicut enim hoc ipso quod cogitatio mea est, debeo eam cognoscere, etsi non possit ab alio cognosci; ita similiter exigit oculus Christi seipsum videre, ut in Sacramento, hoc ipso quod ipsemet est in Sacramento. Unde, inquit S. Thomas in 4. dist. 10. qu. 2. art. 4. quæstion. 1. ad 1. *Si oculus Christi esset extra species Sacramenti, non videret substantiam suam intra species contentam.*

Aliam rationem tradit Soto in 4. distinctione 11. 86

K k 2

quæst. 1.

quæst. 1. art. 7. ubi ait, quod licet Christus in Sacramento non possit multiplicare species per medium, potest tamen illas multiplicare per seipsum: ut autem videri possit ab oculo existente extra Sacramentum, species visibiles multiplicare deberet per medium, sicque illas ad talem oculum emittere, quod non requiritur, ut videri possit ab oculo, qui etiam est sub Sacramento, sed sufficit, ut illas per seipsum multiplicet, sicque ad talem oculum emitat.

87 Probat secundum conclusio ratione fundamentali. Potentia cognoscitiva potest saltem divinitus ea omnia percipere, quæ continentur intra latitudinem sui objecti specificativi: Sed quamvis corpus Christi, ratione modi essendi sacramentalis, non contineatur intra objectum visum, bene tamen ratione sui, cum habeat ibi suum colorem: Ergo quamvis oculus corporeus non possit elevari à Deo ad videndum modum supernaturalem & miraculosum, quo corpus Christi est in Eucharistia, bene tamen ad concipiendum ipsam Christi corpus in ea existens.

88 Respondent Adversarii, quod licet corpus Christi, ut existens in Eucharistia, sit coloratum, subindeque intra objectum specificativum potentie visivæ, quia tamen non est intra objectum proportionatum illius, eo quod ibi non sit extenso modo, & extenso localis sit conditio sine qua objectum visibile à visu percipi nequit, non potest etiam supernaturaliter videri ab oculo corporeo.

89 Sed contra primò: Deus ut in se est, quamvis non sit objectum proportionatum nostri intellectus, potest tamen ab illo attingi supernaturaliter, ex eo quod contineatur intra objectum specificativum ipsius: Ergo similiter, quamvis corpus Christi, ut existens in hoc Sacramento, non sit objectum proportionatum visui, & ideo non possit naturaliter ab eo percipi, eo tamen ipso quod est intra objectum specificativum ipsius, poterit supernaturaliter ab eo attingi.

90 Secundò, quamvis juxta modum connaturalem agendi visio fiat per species extensas, & ab objecto extenso missas, non videtur tamen negandum, quin de potentia absoluta oppositum fieri possit; vel quia Deus seipso immediatè producit speciem in oculo, vel quia cum extenso sit solum quedam conditio & modificatio objecti, non minùs à Deo suppleri poterit, quam aliæ conditiones, verbi gratia approximatio; nam D. Stephanus e terra Christum vidit stantem in celo, & Beati in celo, non obstante opacitate terræ, poterunt videre damnatos in inferno existentes.

91 Addunt aliqui, quod sicut quando res aliqua conspicitur in speculo, imago illius non est per partes extensa in speculi, prout res ipsa apparet, quin imò imago totius objecti est in qualibet parte & puncto speculi; ita quamvis Christus sit in Sacramento, modo indivisibili & inextenso, & totum in toto, ac totum in qualibet parte, nihilominus potest, saltem divinitus, representari oculo corporeo per aliquam speciem, præsertim, quia licet tale corpus existat indivisibiliter in ordine ad locum, est tamen divisibile in ordine ad se, & habet extensionem integram partium in se, ut magis patebit ex solutione objectionum.

92 Probat tertio conclusio evertendo præcipuum fundamentum Adversariorum. Si quid enim impediret, quominus corpus Christi in Sacramento existens, posset videri oculo corporeo, maxime quia deberet videri modus quo ibi existit;

A quod videtur impossibile, cum modus sit supernaturalis, spiritualis, & omni ex parte invisibilis: Sed hæc ratio non obstat: Ergo Adversarii, præsertim Suarez, quibus disp. 3. l. 2. sic dicitur: Si videtur corpus Christi, sit præsens: Ergo videtur præsentia, quam sub illa habet, quia hæc est formalis ratio existendi ibi: non potest autem per se videri aliquid quasi incorporeum, quin simul per se videatur forma, quæ formaliter constituitur. Minor verò inademur: Quamvis enim duo jungantur, potest unum attingi ab alio, quando unum ex illis non pertinet ad aliud objectum: Sic visio coloris pomi, non videtur odor, vel lapori: sic beata Virgo, & Apostoli Christus in terris existentem oculo corporeo videbant, & tamen divinam ejus substantiam & existentiam visu corporeo non cernebant, sed duntaxat cognitione supernaturali fidei illam cognoscebant. Item ipse Christus, cum penetrare januas, vel lapidem sepulchri, vere seipsum videbat, ut erat penetrativè in lapide, vel in locis januarum, & tamen non videbat oculo corporeo modum supernaturalem quo ibi penetrativè erat: Ergo similiter poterit oculus corporeus divinam virtutem videre Christum in Sacramento existentem, absque eo quod modum ipsum quo existit intueatur. Unde D. Thomas suprà relat. Christus Christi videt seipsum sub Sacramento existentem, non tamen potest videre ipsum modum quo est sub Sacramento, quod pertinet ad sensum intellectum.

Dices: Si oculus corporeus videret corpus Christi, ut existens in Sacramento, & tamen modum quo in eo existit, non perciperet, unum ab alio abstraheret; potentia enim cognoscens unum, non cognito alio sibi conjuncto, dicitur abstrahere seu transcendere unum ab alio: Sed potentia visiva, cum sit corporea & immetaphysica, abstractiva non est, ut docent Philosophi: Ergo oculus corporeus non potest videre corpus Christi, ut existens in Sacramento, nisi etiam ipsam modum quo ibi existit, videat.

Respondet negando sequelam Majoris, & distinguendo probationem illius: Potentia cognoscens unum, non cognito altero sibi conjuncto, abstrahere dicitur, si illud quod cognoscitur, pertineat ad objectum potentie, conceditur: si non pertineat ad illius objectum, nego. Sic enim quando visus percipit colorem pomi, non percipiendo ejus odorem, non dicitur abstrahere unum ab alio, quia odor pomi ad objectum potentie visivæ non pertinet. Ita pariter, licet oculus corporeus videret supernaturaliter Christum in Sacramento existentem, non viso modo supernaturali quo ibi existit, non diceretur abstrahere unum ab alio, quia talis modus, cum sit spiritualis, & incorporeus, intra objectum potentie visivæ non continetur.

§. II.

Solvuntur objectiones.

Obijciunt primò: Nullum objectum potest videri sine specie: Sed nulla potest esse species representans corpus Christi ut in Sacramento existens: Ergo non potest ut ibi existens videri oculo corporeo. Major docetur communiter à Philosophis, Minor probatur. Corpus Christi est in Sacramento, modo indivisibili &

inextenso: Sed nulla species sensibilis potest representare objectum existens modo indivisibile & inextenso, quia omnis species sensibilis, cum sit materialis, debet esse extensa & divisibilis: Ergo nulla potest dari species representans corpus Christi, ut in sacramento existens.

96. Respondeo data Majori, negando Minorem; & ad ejus probationem dico quod d species divisibilis representare nequit objectum indivisibiliter existens, si existat indivisibiliter tam in ordine ad locum quam in ordine ad locum; sed si existat indivisibiliter tantum in ordine ad locum, & sit divisibile in ordine ad se: unde cum objectum catens extensione locali possit habere extensionem integram partium in se, ut de facto habet corpus Christi in Eucharistia, per speciem divisibilem oculo corporeo representari potest.

97. Dices, Esto corpus Christi, ut in sacramento existens, videri possit per speciem extensam & divisibilem, non potest tamen ut ibi existens, talem speciem emittere, & per medium in potentiam distendere, cum talis emissio & diffusio speciei exigit extensionem & contra tum quantitativum medii, quæ non competunt corpori Christi in Eucharistia: Ergo licet ut ibi existens, per speciem extensam & divisibilem representari possit, nihilominus videri nequit oculo corporeo.

98. Respondeo dato Antecedenti, negando Consequentiam; quia, ut supra dicebamus, esto corpus Christi, ut in sacramento existens, talem speciem emittere, & in sensum immittere nequeat, illa tamen potest immediate produci à Deo in oculo; vel Deus potest in objecto supplere defectum extensionis localis, cum illa sit conditio solum extrinseca, nec redundet in rationem formalem objecti, sicut extensio integralis partium in se.

99. Instabis: Solum sensibile proprium de absoluta Dei potentia non potest videri, sed requiritur concursus sensibilis communis, quem Deus supplere non potest: quia non est pure effectivus, sed etiam formalis, eò quod modificat speciem sensibilis proprii: Atqui extensio in ordine ad locum, est sensibile commune, ut docent Philosophi in libris de anima: Ergo Deus non potest supplere defectum extensionis localis in objecto visibili.

100. Respondeo negando quod sensibile proprium de absoluta Dei potentia non possit videri, sine concursu sensibilis communis; siquidem nihil deest sensibili proprio quod pertineat ad rationem objecti: modificatio enim sensibilis communis non requiritur ut objectum habeat absolute rationem objecti, sed ut fiat objectum proportionatum potentie; unde cum Deus possit potentiam elevare ad objectum improporionatum, non est necesse quod suppleat huiusmodi modificationem. Sicut approximatio & indistantia necessaria est ut agens modo connaturali agat, sed quia interdum elevatur supra modum agendi connaturalem, & agere potest in distans, non est necesse ut Deus suppleat eam modificationem & conditionem indistantie, quæ non requiritur ad agendum absolute, sed ad agendum connaturaliter. Sicut etiam licet certa quædam proportio aut distantia inter potentiam & objectum requiratur, ita ut non possit connaturaliter objectum immediate supra sensum positum efficere sensationem, attamen de potentia Dei absoluta id non videtur negandum. Quis enim neget, Christi.

Tom. V.

A stum dum lapidem vel fores penetraret, lapidem vel janua vidisset; aut oculus Beati, si aliquid corpus penetraret, tale corpus visurum? quia scilicet huiusmodi modificatio necessaria est solum ut objectum sit proportionatum. Idem dicendum in proposito, nimirum quod modificatio sensibilis communis requiritur solum ut objectum possit videri connaturaliter, & si desit hæc conditio, nihilominus poterit objectum de absoluta Dei potentia videri, neque necessarium est talem modificationem à Deo suppleri.

B Obicies secundò: Si oculus corporeus posset elevari à Deo ad videndum corpus Christi ut existens in Eucharistia, maxime quia illud, cum sit coloratum, continetur intra objectum specificativum potentie visive: Sed hæc ratio non valet: Ergo ruit præcipuum fundamentum nostre sententie. Major pater ex supra dictis. Minor probatur. Color & alia accidentia corporis Christi sunt in sacramento ad modum substantie: Ergo sunt insensibilia, sicut ipsa substantia: Ergo licet corpus Christi, ut existens in Eucharistia, coloratum sit, nihilominus oculo corporeo videri nequit, etiam de absoluta potentia.

101. Respondeo concessa Majori, negando Minorem: & ad ejus probationem dicendum quod omnia accidentia corporis Christi in Eucharistia, sunt ad modum substantie, eo sensu quod sunt modo indivisibilia, non verò modo invisibilia; nam inseparabile est à colore quod sit visibilia, cum id essentialiter habeat ex eo quod sit objectum sensus, & qualitas sensibilis; sicut inseparabile est à quantitate, quod habeat extensionem partium in ordine ad se.

ARTICULUS V.

Quando & quomodo corpus Christi desinat esse in hoc sacramento?

Dico primò: Corpus Christi desinit esse sub speciebus sacramentalibus, quando desitura fuisset propria illarum substantia.

Probatür breviter: Christus succedit speciebus, loco propriæ substantiæ: Ergo non ante desinit sub illis, quam desitura fuisset propria substantia.

Confirmatur: Deus nunquam se subtrahit à rebus, nisi res ipsæ talem subtractionem possint, nam ut ait Apostolus ad Rom. 11. *Dei sunt sine penitentia*: Sed præsentia Christi sub speciebus panis & vini, est maximum donum donum hominibus concessum: Ergo nunquam à speciebus illis se subtrahit, nisi ipsæ hanc subtractionem possint, quod solum tunc contingit, quando desitura fuisset propria illarum substantia. Unde erronea est, & à Gregorio XI. ut refertur in directorio Inquisitorum, damnata aliquorum sententia, qui dicunt, desinere Christum sub sacramento, quando in aliquem locum immundum projicitur; cum enim corpus Christi sit in hoc sacramento impassibiliter, nullam contrahit in his casibus in seipso immunditiam, ut rectè ait Sanctus Thomas in 4. dist. 9. quæst. 1. art. 2. quæst. 1. ad 3.

Ex his inferes, nunquam desinere corpus Christi sub speciebus, nisi succedente alia substantia, à pane & vino diversa. Nam Christus (ut diximus) non desinit sub speciebus, nisi quando desitura fuisset propria substantia: At propria substantia

K k 3

stantia